

Життя триває. Точиться війна

*Волога цвіль Європ лоскоче наші ніздрі,
Спекотних Азій тлін судомить рамена.
Чекає бій. Все інше буде... після.
Життя триває. Точиться війна.
Анатолій Лупиніс*

Як епіграф я не випадково обрав вірш Анатолія Лупиноса - відомого дисидента, одного із засновників Української національної асамблеї. Адже створена у 1990 році поезія вражає актуальністю, насамперед у прямому сенсі, а ще - у контексті інтелектуальної боротьби українського народу, яка ведеться з однаковим настроєм як із відвертими ворогами, так із замаскованими колонізаторами. Що ця боротьба є достатньо ефективною, ми переконалися 19 липня - в день замаху на вбивство авторитетної мовознавиці та блогерки Ірини Фаріон.

Коментуючи резонансні події сучасності, Ірина Дмитрівна зачарувала багатотисячну аудиторію шанувальників ерудицією, логікою викладу, доречним оперуванням історичними фактами, ефектно знешкоджувала провокативні фейки московської блекоти, вказувала вітчизняним політикам та урядовцям на загрози прорахунки, піддавала жорсткій критиці недолугі дії наших потенційних союзників. Запеклі противники свободи слова та свободи друку не знаходили інтелектуальних контраргументів, а тому вдалися до крайнього заходу - фізичного знищення небезпечного опонента. Для сотень тисяч мислячих співвітчизників це важка, непоправна втрата. Але ворогам України спокою не буде. Адже залишилися підручники, наукові статті та просвітницькі програми Ірини Фаріон, які не лише продовжують формувати світогляд молодого покоління, а й гуртують лави дієвих патріотів.

Ця трагічна, резонансна подія спонукає свідомих бійців інтелектуального фронту вкотре переосмислити концептуальні підходи до своєї діяльності. Зокрема, це стосується поширеного останніми роками вітання "Слава нації! - Смерть ворогам!". Знаємо, що його запозичено із "Молитви українського націоналіста" авторства Осипа Мазачака, який перебував на посаді крайового керівника ОУН на західноукраїнських землях у липні-серпні 1934 року. Проте у середовищі ОУН-УПА таке вітання було неприйнятним. Адже відомо, що в ОУН, попри сувору дисципліну, практикувались зміни очільників організації, оновлювались ідеологічні і практичні настанови, але усі рішення приймалися не одноосібно, а колегіально.

У травні 2022 року група громадських активістів зареєструвала електронну петицію, де пропонувалося запровадити гасло "Слава нації! - Смерть ворогам!" як вітання у Збройних силах України. Але петиція не одержала підтримки.

Не менш злободенно вважаю проблему упередженого ставлення деяких патріотів до російськомовного населення. Така позиція шкодить процесам консолідації українського суспільства, бо породжує взаємну недовіру серед ймовірних однодумців, які виношують подібні ідеї щодо нейтралізації відомих нега-

тивних явищ, що перешкоджають суспільному поступу. У середовищі російськомовного населення відсоток інтелектуалів аж ніяк не менший, бо там значно більше кваліфікованих спеціалістів у різних галузях промислового виробництва, особливо у регіонах, де виробничі потужності продовжують функціонувати. Саме ця трудова інтелігенція може посприяти виробленню дієвої концепції щодо повернення України на шлях індустріального розвитку. А це головна запорука того, що наша кваліфікована молодь буде повноправним господарем на дарованій Богом землі.

Хіба ми не переконалися, що аграрна модель економіки у формі агропромислових холдингів, зорієнтована на великотоварних виробників, приносить надприбутки лише кільком десяткам скоробагачів? А держава не отримує достатніх ресурсів для фінансування соціального забезпечення.

Протягом війни більшість соціальних програм фінансуються міжнародними донорами. Але чи належну підтримку від держави мають учасники бойових дій, які отримали каліцтва або ж нажили у польових умовах позиційної війни важкі захворювання?

Навіть у разі швидкого завершення війни нам не уникнути погіршення соціальних стандартів, бо ми втратили значну частину промислових потужностей, а відтак скоротилася кількість платників податків, працюючих у реальному секторі економіки. Якщо деякі міжнародні донори згорнуть свої програми, то наш уряд може вдатися до непопулярних рішень - скоротити видатки на зарплати бюджетникам та на пенсійне забезпечення.

Відновлювати заводи і фабрики будуть поступово, з огляду на потенційний резерв кваліфікованих кадрів. Щоправда, столичний інститут демографії та соціальних досліджень розробив власну стратегію вирішення цієї проблеми. Як стверджує заступник директора інституту Олександр Гладун, нові промислові потужності планують будувати в межах шести вітчизняних метрополісів - Львова, Києва, Одеси, Харкова, Дніпра та Донецька. Сюди ж планують розселити 6 мільйонів українців із числа внутрішньо переміщених осіб та ще мільйони вимушених біженців, що прагнуть повернутися із ближнього та далекого зарубіжжя.

Але чому не обрати більш прагматичний варіант, коли індустріальні гіганти названих метрополісів будуть відкривати філіали в обласних центрах, щоб уся територія держави розвивалася рівномірно. Бо гріх таку благодатну землю залишати напризволяще.

Як резервний варіант згаданий інститут пропонує налагоджувати міграційний процес, запрошувати на роботу іноземців, які залишаться жити в Україні. Добре це чи погано, покаже час.

Тому маємо докласти чималих зусиль для консолідації мислячих верств населення, щоб розробити та узаконити громадську програму післявоєнного розвитку Української держави.

Василь НЕРУЧОК,

голова Лановецької районної організації
Конгресу Українських Націоналістів

Слово, моя ти єдина зброе,
ми не повинні загинути обоє!
Леся Українка

*Ти, брате, любиш Русь,
Як хліб і кусень сала, -
Я ж гавкаю раз в раз,
Щоби вона не спала.
Іван Франко*

Звістка про підле вбивство професорки Національного університету "Львівська політехніка", докторки філології, публіцистки, активної, безкомпромісної захисниці нашої мови, депутатки ВР 6-го скликання, громадської діячки Ірини Фаріон сколихнула українське суспільство. Приголомшила всіх, хто знав цю розумну, енергійну й високопатріотичну людину, читав її книги та статті. І розумів, за що не втомно боролася, задля чого жила й працювала видатна українка і науковиця.

Трагічна новина викликала в послідовно державницької частини суспільства невимовний жаль, щирі співчуття, якраві спогади і праведний гнів до ворогів України. Водночас спричинила неприховано-сатанинську радість недоброзич-

ливців і заклятих недругів нашого народу й держави. Обставини скоєння терористичного акту проти діяльної патріотки (демонстративна зухвалість і нахабство, незрозумілі мета і мотиви вбивці) підняли хвилю обурення світового українства. Патріотична громадськість впевнена: відому мовознавицю, публіцистку, громадську й політичну активістку вбито за діяльну любов до Батьківщини.

Насильницька смерть вірної дочки нашого народу, однієї з найбільш патріотичних та освічених жінок України не залишила байдужими не тільки лідерів громадянського суспільства, а й найвищих державних посадовців. На підле вбивство непересічної особистості адекватно відреагували Президент України й керівники правоохоронних органів. Не маємо жодних сумнівів: завдяки твердій і послідовній позиції найвищої влади вдалося оперативно встановити особу й затримати підозрюваного у скоєнні жахливого злочину. Таке, на жаль, не часто трапляється в Україні.

Закінчення на стор. 3.

Понад 410 000 гривень на авто для ЗСУ потрапили до шахраїв

■ Поки одні спрямовують зусилля на підтримку захисників, інші шукають спосіб збагатитися на цьому. 54-річний житель Чортківського району хотів купити транспортний засіб для потреб військовослужбовців, натомість залишився без авто та грошей.

До співробітників поліції звернувся чоловік та повідомив, що став жертвою шахраїв. За його словами, оголошення про продаж автомобіля марки Toyota Land Cruiser знайшов на популярній онлайн-платформі. Зв'язався з продавцем, щоб обговорити деталі покупки. Останній пообіцяв доставити машину з іншого міста. Утім, перерахувавши на банківську картку понад 410 тисяч гривень, позашляховик так і не отримав. Деякий час незнайомец придумував різні причини чому затягується доставлення, а згодом взагалі перестав виходити на зв'язок.

Наразі правоохоронці вживають заходів, аби встановити та притягнути афериста до відповідальності. Слідчі поліції здійснюють розслідування в рамках кримінального провадження, передбаченого ч. 4 ст. 190 (шахрайство) Кримінального кодексу України. За шахрайство, вчинене у великих розмірах, зловмиснику загрожує до восьми років позбавлення волі.

Працівники поліції радять завжди перевіряти інформацію й не перераховувати гроші наперед. Не довіряйте випадковим людям, сумнівним оголошенням на різних сайтах. Шукайте відгуки інших клієнтів в Інтернеті. Ймовірно, що хтось вже став жертвою шахрая і попереджає інших про це інших.

У відділі комунікації обласної поліції радять: якщо ви постраждали від шахраїв, не зволікайте та телефонуйте на спецлінію "102". Для оперативного надання допомоги від працівників Департаменту кіберполіції Національної поліції України звертайтеся за номером 0 (800) 50-51-70.

Відділ комунікації поліції Тернопільської області

Справи приватні

ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМИ

П. Тимчасове посвідчення військовозобов'язаного №044747, видане 12.04.2008 р. Тернопільським МВК Тернопільської області на ім'я Дрогобицького Максима Володимировича вважати недійсним

П. Посвідчення дитини з багатодітної сім'ї ДБ № 546075 від 21.06.2019 р. видане Долинній Соломії Вікторівні вважати недійсним.

П. Посвідчення дитини з багатодітної сім'ї ДБ № 546076 від 21.06.2019 р. видане Долинній Вікторії Вікторівні вважати недійсним.

До 375-річчя битви під Зборовом

Зборівська битва 1649 року є однією з найвизначніших подій періоду національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Ця битва, яка стала кульмінацією Зборівського походу, мала далекосяжні наслідки для української історії, адже саме тоді розпочалося відновлення української державності в формі Гетьманщини - Української козацької держави. Вона стала першою українською державою, визнаною іншими країнами, після втрати незалежності в княжі часи.

У поході проти короля Яна Казимира козацьке військо налічувало 360 тис. чоловік. Головний табір розташувався в Білій Церкві, звідки полки поступово рушали на захід - проти польських військ, які з травня 1649 року вторглися на українські землі. Кульмінацією цього протистояння стали події 15-16 серпня, коли полки опинилися в критичному становищі.

Це був момент, коли Богдан Хмельницький мав змогу диктувати умови польському королю. Однак ситуація змінилася через зраду кримського хана Іслам-Гірея III, який, побоюючись зростання української сили, перейшов на бік Польщі. Як наслідок, 18 серпня 1649 року було укладено Зборівський договір, який хоч і не задовольнив народні маси, але заклав правові основи для подальшого розвитку Української козацької держави.

Наукове дослідження періоду національно-визвольної боротьби 1648-1657 років, зокрема Зборівської битви, розпочалося у XIX столітті. Тоді ж почали вводити у науковий обіг архівні документи про ці події. Баталії на берегах Стрипи описані в "Літописах" Самійла Величка, Само-видця, Львівському літописі, у книзі французького військового діяча, дипломата П'єра Шевальє, інших документах.

Значну увагу цим подіям приділив Іван Крип'якевич, який розглядав Зборівський договір як віху в історії України, що заклала "правні основи козацької держави".

В історичній літературі відомі кілька текстів Зборівського договору. Один з них викладений у знаменитому творі невідомого автора "Історія Русів", виданому у 1846 році. Твір доступний для українського читача у перекладі І. Драча.

З нагоди 375-річчя Зборівської битви у відділі краєзнавчої літератури та бібліографії Тернопільської обласної уні-

версальної наукової бібліотеки діє книжково-ілюстративна виставка "Відлуння козацької слави". В експозиції - праці українських істориків І.Крип'якевича, І.Огієнка, К.Гуслистого, Є.Яцкевича, Д.Дорошенка, В.Антоновича; сучасних дослідників та публіцистів - В.Смоля, В.Степанкова, С.Плохія, П.Кралюка, Б.Андрушківа, В.Окаринського та інших.

Серед презентованих видань - праця П.Шевальє "Історія війни козаків проти Польщі", "Англійський текст Зборівського договору з 1649 року", опублікований у збірці вибраних праць українського історика діаспори Т.Мацьківа; текст Зборівського трактату на сторінках книги "Історія Русів".

Привертають увагу видання Зборівського історико-краєзнавчого музею "Зборівська битва" - часопис "Білий Берег", один із номерів якого присвячений 370-й річниці Зборівської битви та публікує матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Історія козацтва та його роль в українському державотворенні", розвідка тернопільського письменника, краєзнавця, редактора Б.Мельничука "Шляхами Богдана Хмельницького на Тернопільщині" тощо.

Особливий інтерес пробуджує робота краєзнавця В.Шевчука, який склав і систематизував список наукових і художніх джерел "Зборівська битва і Зборівська мирна угода 1649 року: до бібліографії писемних джерел". Ця праця стала цінним внеском у дослідження історії козацької доби.

Сьогодні, через 375 років, ми продовжуємо шанувувати подвиги наших предків, які боролися за свободу та незалежність України, і виставка в Тернопільській обласній бібліотеці є свідченням того.

Марія ІВАНКІВ,

головний бібліотекар відділу краєзнавчої літератури та бібліографії Тернопільської ОУНБ

Як війна вплинула на якість освіти

Уже третій рік поспіль освітній процес в Україні відбувається в особливих умовах воєнного стану. За його якістю стежить Державна служба якості освіти України, яка здійснює моніторинг освітнього процесу на предмет дотримання прав здобувачів освіти.

За результатами моніторингового дослідження "Освіта під час війни", рівень тривожності у дітей зріс утричі, порівняно із лютим 2022 року.

Про те, як забезпечується якість освітнього процесу в умовах війни, та про основні висновки і тенденції у презентованих результатах дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2023/2024 навчальному році, проведеному Державною службою якості освіти України, розповідає начальниця управління Державної служби якості освіти у Тернопільській області Наталія МОРАВСЬКА.

- Пані Наталю, з якою метою проводили це дослідження?

- Щоб мати цілісне розуміння, що відбувається у системі української освіти в умовах війни, Державна служба якості освіти, її територіальні органи проводять різні моніторингові дослідження, інституційні аудити шкіл, аналізи діяльності органів місцевого самоврядування та структурних підрозділів з питань освіти. За їх результатами заклади та установи освіти отримують напрацьовані рекомендації, базу для прийняття відповідних управлінських рішень.

Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2023/2024 навчальному році проведено вдруге у цьому році, а отже, ми можемо виокремити тенденції, зокрема щодо результатів навчання та психоемоційного стану дітей. До моніторингу були запрошені школи за репрезентативною вибіркою, у тому числі і нашої області. В опитуванні брали

участь директори, вчителі, учні та їх батьки.

- Що продемонструвало опитування? Які основні тенденції та складнощі в організації навчання під час війни? Як організований освітній процес у школах області?

- У другий рік повномасштабної війни у переважній більшості закладів освіти вдалося відновити очне навчання в першому півріччі 2023/2024 навчального року. 53% закладів працювали очно, 19% - дистанційно, 28% - змішано. Стосовно шкіл нашої області, то освітній процес у них організовано в очному та змішаному форматі.

Позитивним є те, що стовідсотково у закладах освіти західного регіону, за даними директорів, відсутні втрати у навчальному часі, тобто заклади освіти постійно здійснювали освітній процес. Цьогоріч значно зменшилася кількість батьків учнів, які зазначили, що дитина не вчилася через відключення електроенергії (з 65% до 14%), відсутність Інтернету або слабке з'єднання (з 55% до 17%), а також через повітряні тривоги (з 66% до 29%).

Організації очного навчання у школах області також сприяє те, що у 96% закладів загальної середньої освіти облаштовані укриття різних типів достатньої місткості.

- Яка ситуація довкола учнів, які навчаються в українських школах, перебуваючи за кордоном?

- За інформацією вчителів, близько 84% учнів в школах західного регіону мали постійний доступ до освітнього процесу в умовах

війни. Однак є діти, які тимчасово перебувають за кордоном і не завжди є присутніми в українській системі освіти, а це дуже важливо - дати їм можливість опанувати навчальні предмети згідно із державним стандартом, а відтак мати сподівання на майбутнє їх повернення в Україну.

Але лише третина батьків учнів зазначили, що їхні діти постійно вчилися. Основною причиною, що перешкоджала освітньому процесу, назвали хворобу (56%). На невміння самостійно підключитися до онлайн-уроків вказали 5% батьків молодших школярів. Батьки учнів базової та старшої школи зазначили, що їхні діти не вчилися через перевантаження (5%), брак мотивації (4%), нестабільний емоційний стан (3%).

- Пані Наталю, як учні ставляться до навчання в укриттях?

- Лише 5% школярів західного регіону повідомили, що вчителі продовжували навчальні заняття в укритті. 42% опитаних зауважили, що в укритті відсутні умови для проведення уроків; а 47% респондентів засвідчили, що кожен займався своїми справами. При чому ці дані дослідження підтверджені результатами регіонального моніторингу, проведеного у закладах освіти Тернопільської області, де головними причинами, які перешкоджають проведенню занять під час перебування в укриттях, керівники та педагоги вважають відсутність необхідних меблів та обладнання, недостатню місткість укриттів, низьку температуру, наявність проблем з мотивацією здобувачів, концентрацією їхньої уваги під час занять в укриттях. Зважаючи на такі умови, нами надані рекомендації засновникам та керівникам закладів освіти з метою організації якісної та своєчасної роботи з підготовки до нового 2024/2025 навчального року та гарантування безпечних умов в освітньому процесі.

- Сьогодні освітяни зауважують значні прогалини у навчанні, так звані "навчальні втрати", спричинені різними чинниками.

- Метою дослідження також було визначити динаміку освітніх

Галина САВЧУК

Свобода
плюс Тернопільщина

Головний редактор
Тарас Савчук

46008, м. Тернопіль, вул. Торговиця, 11,
ТОВ «Редакція газети «Свобода».
Р/р 16380805000000026000624332
в АТ «Райффайзен Банк Аваль»,
МФО 380805, код 21157527

Відповідальний секретар:

Віктор Уніят

Літературний редактор:

Наталія Гавришко

Журналісти: Галина Вандзеляк,
Зоряна Деркач, Ольга Кушнерик
Бухгалтерія: Галина П'ятківська

Рекламний відділ: Оксана Волошина

Журналісти: тел. 0 (352) 23-55-02

Реклама: тел. 0 (68) 932-29-05

Індекси видання: 61369, 40184.

Ідентифікатор
в Реєстрі суб'єктів
у сфері медіа:
R30-02865.

Рішення Нацради
України з питань
телебачення і
радіомовлення №571
від 29.02.2024 р.

Висловлювані авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати тексти. Оригінали не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - лише на сторінках газети. Матеріали під рубрикою «Політична трибуна» надруковані на правах реклами. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

E-mail редакції:

reklama-svoboda@ukr.net
svoboda-te@ukr.net
Сайт: svoboda.te.ua

Чергова - Галина Вандзеляк

Віддруковано:

ТОВ «Поділля-Тер», м. Тернопіль,
тел. (0352) 52-27-37, (067) 352-18-51.
сайт www.a-print.com.ua.
Замовлення № 863
Тижневий тираж 12200

Реклама у «Свободі».

Тел. (068) 932-29-05

astramia.com.ua

Медичний центр

Лікування алкоголізму та куріння

Психіатрія, неврологія, рефлексотерапія

Народна та нетрадиційна медицина

(0352) 51-50-00

м. Тернопіль, вул. Малишка, 2

Самолікування може бути шкідливим для вашого здоров'я

Закінчення. Поч. на стор. 1.

Убивство І.Фаріон - третя за останні десятиріччя насильницька смерть по-слідовно патріотичної, добре знаної в Україні людини, що сталася у Львові. Першими двома львів'янами, чий молоді життя обірвали вороги українства в попередні десятиріччя, були відомі діячі національної культури, композитори Володимир Івасюк та Ігор Білозір.

За однозначним переконанням компетентних осіб, вбивство І.Фаріон, як і два попередні, скоєне з виразно антиукраїнських мотивів. Тому зумовило великий суспільний резонанс.

Що означає цинічний терористичний акт проти політичної і громадської діячки, докторки філології, професорки університету І.Фаріон, вчинений майже в центрі патріотичного (за словами деяких діячів, всуціль націоналістичного) Львова? В місті, віддаленому від лінії фронту на декілька сотень кілометрів. Про що свідчить трагічна подія?

На думку експертів, теракт, скоєний серед білого дня, свідчить про те, що гаряча фаза масштабної загарбницької, україновбивчої агресії московії проти нашого народу триває не тільки на сході і півдні України. Що тотально-геноцидна війна проти українства переміщується (чи вже перемістилася!) на захід нашої держави.

Що скажена антиукраїнська ідеологічно-диверсійна пропаганда кремля руйнівним чином впливає на поведінку частини наших співгромадян. Передусім на осіб з нестійкою психікою, обмеженим розумом і слабким духом. Московський ворог насаджує багатьом недоумкам антидержавницькі погляди. Підштовхує декотрих на шлях зрадиництва, деструктивної поведінки і злочинних дій. Зокрема до нападів на оборонців України і цивільних осіб, які демонструють діяльний патріотизм. До диверсій і політичного терору. Складається враження, що ворожі агенти, навіть терористи непомітно проникають у кожне місто, на кожну вулицю, у кожний двір. І пішло й безперешкодно коять чорні справи. За висновком експертів, гуманітарна й інформаційна складові державної влади не діють настільки ефективно й потужно, щоб в умовах оборонної війни сприяти міцному ідеологічному й духовному об'єднанню нашого суспільства.

Теракт проти І.Фаріон, безперешкодно здійснений у Львові, як і низка злочинних нападів на українських діячів і військовослужбовців у Києві, Дніпрі, Одесі та інших містах, потребує всебічного аналізу причин. Ці зловмисні дії свідчать, що нахабні українофоби впевнені у своїх силах і невловимості. Оскільки відчувають слабкість і роз'єднаність нашого суспільства. Очевидно, вороги переконані в некомпетентності української влади й недостатньому професіоналізмі правоохоронних органів.

Терором і диверсіями кремлівський ворог намагається посилити недовіру українців до державної влади, особливо до її правоохоронних органів. І деморалізувати наше суспільство.

Жахливий злочин - цинічне, холоднокрровне вбивство беззахисної, мирної жінки підняв могутню хвилю обурення і праведного гніву в абсолютній більшості адекватних людей. В усіх патріотів України - в Батьківщині й за її межами. У різних формах теракт осудили навіть ті відомі особи, які різною мірою не поділяли політичних та ідеологічних поглядів Ірини Дмитрівни. Й ніколи не належали до її однодумців і прихильників.

Гострі публіцистичні виступи І.Фаріон, правдиві характеристики, дані відомим діячам (здебільшого влучні, декотрі, можливо, занадто емоційні, тому не зовсім справедливі), оцінки суспільно-політичних явищ сьогодення нікого не залишали байдужими. Ні її прихильників, ні ідеологічних опонентів. Від останніх вона зазнавала багато критики, іноді переслідувань. Але в нашій демократичній державі, де конституційно гарантована свобода слова, має право на існування широкий спектр думок, оцінок і висновків.

Убивство Ірини Фаріон - непростимий злочин проти України

Патріотична громадськість завжди високо цінувала й підтримувала Ірину Фаріон - публіцистку і громадсько-політичну діячку. Ми знали, задля чого вона прийшла в політику, які цінності безкомпромисно відстоює. Тому довіряли їй, можливо, навіть більше, ніж політичній партії, до якої належала. Оскільки, на відміну від багатьох колег-політиків, вона ніколи не боролася за особисті матеріальні блага, тим паче прикриті патріотичною риторикою. Не прагнула чиновницьких посад, не шукала слави.

Єдиною метою відважної боротьби Ірини Фаріон - про це всі ми добре знаємо - була вільна Україна. Народна держава, ретельно очищена і звільнена від огидних залишків московського колоніального ярма. Самостійно-національна в усіх суспільних сферах - політичній, економічній, соціальній, військово-оборонній. Але передусім - у духовно-культурній. І мовній. Вона бачила Українську державу повноцінним членом європейських економічних та оборонних структур.

Єдиною зброєю, яку віртуозно використовувала наша сучасниця в безкомпромисній і виснажливій боротьбі проти темного зла, були розум і гостре, правдиве слово. Ними щедро обдарували її Бог і природа.

Насильство і жорстокість, скоєні щодо мирних, беззахисних людей, передусім жінок і дітей, недопустимі. Навіть під час війни. Такі дії не підлягають ні виправданню, ні прощанню. Оскільки кваліфікуються як суспільно-небезпечні, геноцидні, отже - злочинні вищою мірою. Й суворо караються державою.

У зв'язку з підлим убивством І.Фаріон у кожній адекватній людині постає низка питань, на які нема однозначної відповіді. Наприклад, чому жоден з десятків мешканців будинку, біля якого декілька днів безтурботно сидів підозрілий молодик (насправді - озброєний вбивця), не зателефонував до поліції? Чому його одяг і поведінка ні в кого не викликали підозри? Чому ніхто з молодих і здорових чоловіків не спитав чужинця, хто він і що тут робить? Невже наші люди такі байдужі до всього, що відбувається довкола, в тому числі до власної безпеки? Та ще й в умовах війни. Невже більшість живе за принципами "мене це не стосується", "не моє діло", "моя хата скраю"? Небезпечні тенденції поведінки львів'ян, колись дружних, об'єднаних великою метою, вселяють тривогу.

Сумнівно, що 20-річні сини й онуки місцевих жителів, зокрема сусідів професорки Фаріон, у спекотні липневі дні теж годинами байдують, безцільно сидячи у дворах перед чужими будинками. Як сидів отой чужинець у дивному одязі, капелюсі й темних окулярах. Уже його зовнішній вигляд мав повернути увагу багатьох небайдужих людей.

Але не привертав нічиєї. Впродовж декількох днів. Гірко говорити й писати, але пані Ірина теж не звертала уваги на невідомого молодика (як виявилось, свого вбивцю!), котрий декілька днів самотньо сидів на лавочці у дворі будинку, в якому мешкала. Очевидно, спостерігаючи за об'єктом нападу.

Не звертав уваги на кілера також двірник, який щодня прибирав територію перед будинком, де жила Фаріон. І дільничний поліцейський теж сумлінно не виконував професійно-службових обов'язків.

Не обходив дворів, не спілкувався з мешканцями будинків, не цікавився підозрілими чужинцями, які безцільно там вештаються. А що ж він робив на службі? Сказане стосується також депутатів місцевих рад (районної і міської), які зобов'язані зустрічатися з виборцями, знати їхні проблеми (в умовах війни передусім ті, що стосуються питань безпеки) й оперативно сприяти в їх розв'язанні.

Отже, нехтування правилами безпеки, відсутність елементарної пильності в умовах ворожої агресії, байдужа поведінка звичайних громадян-обивателів, нехлюйство посадовців, невиконання ними службових обов'язків призводять до бід і трагедій!

Небезпечно те, що частина нашого народу і більшість політиків не усвідомлюють: втрата почуття національної солідарності й моральних орієнтирів, зростання суспільної байдужості можуть призвести - почасти вже призводять - до жахливих наслідків. Неможливо змирнитися з тим, що одні 20-річні юнаки добровільно з ризиком для життя героїчно захищають на війні від агресора Батьківщину, а деякі їхні ровесники байдують або скоюють злочини в тилу. А окремі паскудники невідомо звідки взятою зброєю цинічно стріляють у видатних українських діячів - професорів, філологів, політиків. Намагаючись вбити не тільки конкретну людину, а й розум, душу і совість нації.

Хай би нез(А)мінний мер Садовий та керівники силових структур міста пояснили львівській громаді і всій Україні, відколи це у Львові покидьки-кілери можуть вільно багато днів ходити вулицями з вогнепальною зброєю. І в людних місцях безперешкодно вбивати нею професорів університету, знаменитих українських патріотів-мовознавців. А після скоєння страшного злочину спокійно, без проблем зникати не тільки з місця події, а й навіть з міста Лева. Маючи впевненість бути невловимим і непокараним.

Чому малолітній шмаркач, нахабно вчинивши суспільно-небезпечне діяння, демонструє у злочинній справі професіоналізм вищий, аніж львівські генерали поліції у своїй службовій діяльності під час розкриття злочинів? Адже, на відміну від огидного вбивці професорки І. Фаріон, високі поліцейські чини мають за плечима вищу спеціальну освіту й багаторічний професійний досвід. Чому ж тоді не наведуть правового ладу у Львові та інших населених пунктах держави? Більшість українців впевнена: якби не оперативне втручання глави держави, мерзенного кілера не було б так швидко знайдено і затримано. А можливо, по-справжньому його ніхто й не шукав би.

Тож чи не настав час звільнити з посад усіх пузатих, ледячих і м'явих поліцейських чиновників? І сформувати керівні органи з молодих, старанних, некорумпованих правоохоронців. Україні потрібні не тільки збройні сили європейського зразка, а й високопрофесійні невідкупні поліціянти, митники і податківці. Такі, як у Німеччині чи США.

Декілька риторичних питань. Якби біля палацу-маєтку міського голови Львова або багатопверхових "хатинок" його заступників, прокурорів, суддів чи вищих поліцейських чинів сиділи чи швендяли підозрілі особи, чи поцікавилися б правоохоронці, хто вони такі і що там роблять, чи не обшукали б їх? Отже, для львівської влади безпека нікому не потрібних бездушних чиновників - здебільшого некомпетентних, сірих і злодійкуватих - важливіша за життя яскравої постаті, видатної сучасниці, вірної дочки України Ірини Фаріон.

Після звільнення таких діячів з посад львів'яни швидко забудуть усіх тупорілих, корумпованих, часто некомпетентних чиновників, яких, можливо, колись боялися. Але завжди зневажали. Професорку-мовознавицю Ірину Фаріон, яку правоохоронці не вберегли від кулі мерзенного терориста, ніколи не забудуть - ні Львів, ні Україна. Народна любов і велика повага до неї - назавжди!

На сьогодні невідомі справжні мотиви скоєння підлого злочину. Уродженець і мешканець Дніпра на допитах не пояснив причини неприязні до І.Фаріон, яку він зблизка ніколи не бачив. Не сказав, чим йому настільки заважала відома професорка і публіцистка, що він приїхав до Львова, щоб її вбити. Якщо відсутні політичні й особисті мотиви (слідство їх не назвало), можна припустити, що огидний покидьок хотів якось прославитись, стати відомим. Існує багато сфер, де талановита людина може проявити себе: наука, культура спорт, громадсько-політична діяльність, захист Батьківщини. І завдяки старанній, наполегливій праці й терпінню досягти високої мети. Але дніпровський телепень не обрав жодного шляхетного способу для самоутвердження. Натомість вирішив заявити про себе підлим злочиним і вбити знану людину. Знаємо, що понад дві тисячі років тому бовдур Герострат, щоб прославитися, спалив в Ефесі храм Артеміди - одне з семи чудес світу.

Жорстоке вбивство І.Фаріон - зухвалий виклик нашій нації, всьому українському суспільству і правоохоронній системі держави. Постріл у відому львів'янку був дошкульним ударом по Україні. Хоча цього, можливо, не усвідомлював її вбивця. Але знали замовники вбивства, якщо такі були.

За життя І.Фаріон зазнала багато критики за різкі висловлювання, за максималізм, за нетерпимість до фальші й лицемірства. Але значна частина українців бачила світ таким, яким його бачила пані Ірина. І мислили люди такими самими категоріями добра і зла, якими вона мислила. Ця знана жінка мала в душі велику всепереможну любов до України, була дуже сміливою, не знала страху, не боялася прилюдно висловлювати неординарні критичні думки. Саме цими якостями найбільше відрізняється суспільна меншість, до якої належала І. Фаріон, від більшості українців.

Львів'яни гідно оцінили великі заслуги перед містом та Україною своєї землячки, однієї з найвідоміших і найбільш патріотичних наших сучасниць. Поховали її на Личаківському кладовищі. Там, де покояться Іван Франко, Володимир Івасюк і багато інших видатних українців.

Анатолій КОВАЛЬЧУК

Поетичним рядом

Буття

Та вся правда,
яка горить в тобі,
І не легко знайти
у ній життя,
Бо чомусь сумно на душі,
І я - немов мале дитя.

Просто падає дощ
за вікном,
Легенький вітер
роздуває сумне життя,
Чом буває у тобі грім,
І сльози, які летять
в небуття?

Чому так тяжко
буває нам усім?
Не питай про правду,
якої нема,
Істина буває лиш одна.
Мамо, це життя.

Легкої дороги не буває,
Все у світі буває
лише раз,
Бо ми живемо
у власних мріях.
Життя - то тернистий
шлях...

Час

Твоя рука в моїй руці,
У серці залишилася лиш
згадка
Ця про тебе, яка триво-
жить кожен раз.
Того я прошу: зупинися,
Побудь зі мною ти ще
раз,
І цілий світ забуде про
нас.
Не йди і не тікай, не
метушись,
Його вже не вернути, бо
це час...

Моменти

Зберігай ці моменти,
Спогад за спогадом,
Чесність із правдою,
Людською повагою.

Зберігай ці моменти
У різних відтінках -
Барвистих та сірих -
У посмішках і смутку,

Зберігай ці моменти,
Завжди зберігай,
Бо настане цей час,
Але буде вже пізно.

Ти завжди зберігай...
ІВАН ДЮК,
м. Чортків

"Ворог просунувся..." -
нас кожного дня
зморщено гусінню
гризе новинар.
"Ворог просунувся
аж до Нью-Йорка*!" -
й для світу, мов струсом,
новинами тьохкають.

*Нью-Йорк - селище у Донецькій області.

От і за Фаріон
тримаємо свічки?..
Я знав, що з нею вчинять,
як і з Бузиною.
Диверсії провокаційні
збурно-мовні -
До часу виконань завдань,
й з арени - в крик.
Євгеній ЮХНИЦЯ

«Гладушика» нема, а оспівана краса Кременця та його околиць залишилася

■ Днями в обласному літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького відкрили виставку, приурочену до 80-річчя з дня народження Ніла Зварунчика. На жаль, ця людина-епоха уже відійшла у засвіти, але її творчість залишилася для наступних поколінь. Ніл Зварунчик працював у таких видах декоративно-ужиткового мистецтва, як різьблення по дереву, гончарство, а також у жанрах образотворчого мистецтва: скульптура, графіка та живопис.

Ніл Григорович Зварунчик народився 10 серпня 1944 року в с. Млинівці Кременецького району. Навчався в Буданівському СПТУ за спеціальністю механік-комбайнер, з 1967 до 1971 р. - у Вижицькому училищі прикладного мистецтва. Після його закінчення працював на Козівській фабриці госптоварів, де розробляв взірці сувенірів, а з 1971 року був викладачем Кременецького педагогічного училища.

У 1981 р. Ніл Зварунчик перейшов у Кременецьку художню майстерню, став художником-оформлювачем. Неодноразово брав участь у районних, обласних, республіканських і міжнародних (Польща, Болгарія, Чехія, Росія, Москва, Санкт-Петербург) виставках.

Поряд з основною діяльністю Ніл Григорович навчав дітей у художній студії районного будинку культури.

Ніл Зварунчик - лауреат міжнародного конкурсу "Сувенір другу" (1979 р.), присвяченого 30-річчю Всесвітнього руху прихильників миру. Нагороджений медаллю народної творчості, грамотами, дипломами. У 2002 році атестований як народний майстер живопису.

З 1989 по 2010 рік Ніл Зварунчик брав участь у міжнародних пленерах "Польща - Україна". 1995 року заснував і очолив гурт "Гладушик", з яким брав участь у виставках, відкритих у містах Почаїв, Кременець, Рівне, Луцьк, Тернопіль, а також в обласних музеях, Національній спілці художників України.

До складу "Гладушика" входило семеро кременецьких митців: Ніл Зварунчик, Валентин Величко, Володимир Прохоров, Олександр Пташкін, Богдан Романюк, Володимир Стецюк і Жанна Тріщук. Лейтмотивом їх робіт стало оспівування краси Кременця та його околиць.

Живописці були учасниками міжнародного пленеру в Польщі (2004 р.). Мали спільні виставки (2004, 2009) з мистецьким гуртом "Палітра" у Тернопільському обласному художньому музеї.

Персональні виставки: до 200-річчя Кременецького ботанічного саду, до 200-річчя з дня народження Юліуша Словацького, 60 акварелей (2009 р.), музей Ю. Словацького. У 2009 р. запрошений у Перемишль (Польща) на відкриття музею, якому подарував свою картину "Місто Кременець" (олія).

Роботи Ніла Зварунчика є у приватних колекціях як в Україні, так і за кордоном, зокрема в Польщі, Канаді, Австралії, Аргентині, Ізраїлі, Італії, Монголії, Кореї, Ірландії.

"Ніл Григорович Зварунчик був митцем з гумором, козацьким характером, який міг прості дерев'яні ночви перетворити у витвір мистецтва, а в картинах залишив частину загадкової душі. У роботах художника продовжують жити майстерно виведені пензлем тихі вулички Кременця і давно знищені та забуті архаїчні колоритні будиночки, - розповідають в обласному літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького. - Чекаємо кожного бажаючого згадати видатного художника, помилуватися його унікальними і неповторними роботами".

Галина САВЧУК

«Яків Струхманчук: перерваний політ»

(до 140-річчя від дня народження художника)

■ Під такою назвою на сайті Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки розміщено книжкову виставку, на якій можна ознайомитись із життєвим і творчим шляхом українського портретиста, живописця й графіка, сатирика та гумориста, мистецтвознавця, публіциста Якова Струхманчука.

Народився 10 серпня 1884 р. в с. Росохуватець (нині - село Купчинецької ТГ Тернопільського району). Освіту здобував у Бережанській (1898-1902) та Львівській класичній українській (1902-1906) гімназіях. У 1906-1913 рр. навчався в Краківській академії мистецтв.

Уже з 1901 р. став талановитим автором карикатур для львівських журналів "Комар" і "Зеркало".

Із художнього доробку Я. Струхманчука, створеного до Першої світової війни, вціліло 17 живописних та 67 графічних робіт, які зберігаються в Національному музеї (м. Львів). У 1924 р. мистець переїхав до Києва. Працював педагогом у художньо-індустріальному училищі, науковим працівником, а згодом - заступником директора Київського історичного музею імені Т.Шевченка.

1 лютого 1933 р. Я. Струхманчука заарештували в Києві як "ворога народу".

2 грудня 1937 р. життя художника обірвала куля енкавеевника, його розстріляли в Карелії (росія). Місце поховання невідоме.

До уваги користувачів подані видання, які висвітлюють складну й неоднозначну долю мистця. Серед книжок, запропонованих для ознайомлення: "Художник Яків Струхманчук - жертва сталінського терору" (упорядник О. Мусієнко). У книжці "Нашестя червоної орди" Б. Савака, у розділі "Голгота геніяльного маляра", розміщено статті, які не увійшли до попередньої книжки.

Стаття "Мистецька спадщина Якова Струхманчука в контексті суспільно-історичних подій початку ХХ століття" Л.

Назаревич, О. Панькевич, О. Назаревич, яка увійшла до збірника "Конюхи у Першій світовій війні", розкриває важливі факти життя й творчості Я. Струхманчука, показує його не лише як маляра-професіонала, а й як ерудованого майстра слова.

Журнал "Визвольний шлях" (1998 р., кн. 2) містить статтю "Яків Струхманчук (Доля мистця)" Ф. Погребенника, у якій автор висвітлює мистецьку спадщину талановитого художника, відважного воїна, активного діяча на мистецькій ниві.

Окрім книжок, про творчість талановитого художника можна дізнатися з періодичних, довідкових видань і бібліографічних покажчиків "Мистці Тернопільщини", "Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2024 рік".

Більше інформації про Якова Струхманчука можна почерпнути, скориставшись електронним каталогом Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки.

Віра МИСЬКІВ,

провідна бібліотекарка відділу краєзнавчої літератури та бібліографії Тернопільської ОУНБ

